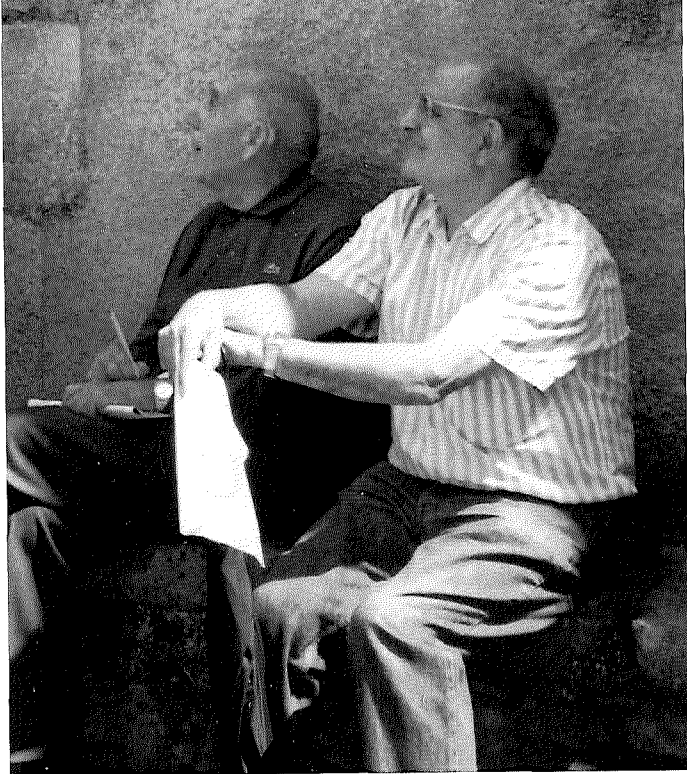

DEL MEU
MONTSENY

PERE RIBOT

Mossèn Pere Ribot i Joan Campañà (Estiu 1994)

A manera de pròleg

Amb motiu d'haver arribat al número deu de les nostres monografies, el consell de redacció va creure que seria escaient que Mn. Pere Ribot, el poeta i patriarca del Montseny, ens fes uns mots d'encapçalament. Mn. Pere no solament va acceptar la nostra proposició sinó que, a desgrat del dol recent per la mort de la seva germana, que compartia amb ell la pau de Riells, al qual nosaltres afegim el nostre sincer condol, ens ha fet ofrena d'unes pàgines meravelloses, plenes de poesia, intimisme i sinceritat, en què ens explica la seva descoberta, la seva estima i la seva perenne vinculació, fins després de mort, amb el Montseny.

De tot cor n'hi donem les gràcies. Ens sentim molt honorats i afalagats per la seva col·laboració.

(Nota de la Redacció)

Fill del Maresme, la meva infantesa es desplega vers l'horitzó del Mediterrani, amb el seu caire variadíssim de calma, d'abrivament, de mar de llamp i de repòs. El color que més em plaïa era el blau suau o fort, com una presència captivadora. Tot em nodrí d'una sensibilitat molt forta que anà madurant a mesura que el cos i l'esperit prenién volum. En el fons, un mar contemplatiu, íntim, com formant ell i jo una mateixa cosa. La muntanya era breu: des de la serra de Sant Mateu, passant per Coll de Port, fins a la creu de Montcabrer i, alhora, per Burriac, amb el castell abandonat, en ruïna. Tot, a pocs quilòmetres de la mar. Mar i muntanya formant un tot.

Del Montseny, res de res. En sentia parlar com d'un fet llunyà, quasi inassolible. Fins ara, mar i muntanya, el blau i el verd, els dos colors essencials de la meva juvenesa. El Montseny em descobrí un nou horitzó. Vaig adquirir en una llibreria de vell, al peu de la Catedral de Barcelona, "Les cent millors poesies de la llengua catalana", sense data, aplegades per Ernest Moliné i Brasés. Bo i fullejant la tria vaig topar-me amb l'oda "A la Pàtria", de Bonaventura Carles Aribau. Fou una revelació. L'autor, traslladat per afers comercials a terres de Castella, sentí un viu enyorament per Catalunya, la terra del seu cor. I escrigué aquella oda que, de fet, sense ell sospitar-ho, seria el desvetllament del sentit de Catalunya. D'aquí, de fet, prové el miracle del desvetllament de Catalunya. M'entrà molt endins la complanta, que fa:

*Adéu, tu, vell Montseny que des ton alt palau
com guarda vigilant, cobert de boira i neu,
guaïtes per un forat la tomba del Jueu
i al mig del mar immens la mallorquina nau.*

La tomba del Jueu la vaig identificar amb el nostre Montjuïc. Més tard, mossèn Cinto Verdaguer, amb una oda magnífica, musical, geogràfica i sentimental. I rostre que el temps no marciria.

Després de la nostra guerra incivil i en la qual dos fronts en combat destruïren el bo i millor de vides i de tresors, la Providència m'obrí un nou horitzó. Se'm pregà si volia fer-me càrrec d'una parròquia deixada de banda per manca de sacerdots: Riells del Montseny. M'hi vaig agafar de seguida. I un dia, des de l'estació de carril Riells de Montseny i Viabrea, i Breda, i a peu -onze quilòmetres-, vaig començar la ruta. Un aire nou em rejuvenia els sentits. A tocar Breda, vaig topar-me amb el campanar romànic, d'una esveltesa imposant, abellidora. Passada la vila, camps oberts a banda i banda, desplegament de termes transparents. Pujant veig el colós Morou, ferm, encara verge. Veig les Agudes i el Turó de l'Home, l'Areny, el Matagalls, i em ve, alhora, l'aire, la sentor del sègol dallat de fresc. Havia de fer parada per respirar millor. La meua esquena porta el pes feixuc del desordre de la sensualitat del crim, de la inconsciència dels incontrolats d'una banda i de l'altra. Tants d'amics assassinats, desapareguts... Ara, respirant a ple aire, era com si renaqués de nou.

Amunt, m'arribo a la petita vall de Riells de Montseny, tota verge, acollidora, lliure, algunes masoveries ça i enllà, mig ocultes per l'arbrada. On sóc? Tot té una altra faisó. Un aire nou. No coneixia ningú. Mirava, però, de fer-me albirador de tothom. No venia a fruir sinó a treballar la terra de Déu, parlar de Déu i de la seva Presència en el lloc i entre nosaltres mateixos. Quatre-cents habitants bo i comptant-hi la filial de Sant Esteve de Viabrea i ses Brugueres. L'església, mig destruïda. Sense campanes ni campanar. Quasi sense ornaments litúrgics, ni res. Vaig moure'm com va ésser possible. Visitant les llars d'uns i d'altres. Hi havia, com arreu, ressentits, humiliats. Jo, però, vaig atendre tothom. Aquesta era la meua tasca, amb l'ajut de Déu.

Una petita vall, íntima, suaument treballadora i on el temps no compta, presidida pel castell deshabitat de Montsoriu i que mossèn Verdaguer en diu "el guardaroques del Montseny". En el fons, silenci contemplatiu. Cases pairals, cases fortes que fornien, antany, l'element relativament cultural del poble. I l'aigua verge, transparent, del cor de la terra assaonada, ben conreada. Dos elements humans presidien la vall: la diguem-ne cultural i el cor del poble. Llars tradicionals, d'una relativa cultura: Can Joia, Pelegrí, Can Roig, Perarnau, Marlet, Can Pere Llop, El Vimaners, i d'altres. La part humil, però d'un sentit del terreny molt afi-

nat, donava el caire d'un poble en moviment. Silenci i treball. El patró de la parròquia era Sant Martí, bisbe de Turs, sant molt popular a Catalunya. Diumenges i festivitats ens trobàvem al temple fent pregària i comentant, a la sortida dels actes litúrgics, els esdeveniments de la setmana.

La guerra incivil havia sembrat, també, la mala llavor entre la petita vall i al peu de la muntanya de Santa Fe. Moltes de les famílies havien perdut els hereus combatent en una guerra sense sentit. D'una banda i de l'altra, tots portaven el dol marcat al rostre. Vaig mirar, en el possible, d'esvair aquesta imatge de dolor. Perdonem-ho tot, que Déu tot ho perdona.

I no solament vaig recolzar-me en el recer acollidor i temptador de la petita vall, sinó que vaig encomanar-la als de fora. Que en vingué, de gent, a cercar quatre mots d'acolliment, d'optimisme, contra l'opressió de l'exèrcit vencedor! Jo els deia: podran arranar però no desarrelar. Aquest optimisme fou prou per a desvetllar consciències adormides o temoregues. A més, vaig enlairar sempre la nostra bandera catalana on em jugava la pell. Esdevingué aviat com un ro-miatge incessant, reconfortador.

Aquesta part oriental del Montseny, propera a Girona, és la més gerda i puixant d'aigües i fontanes. És un paisatge encara lliure. Davant d'aquesta perspectiva hom restava rejuenit, i l'un encomanava a l'altre la descoberta d'un nou món. Venien aplecs, pelegrinatges..., espais lliures, ajut espiritual d'un recer que se't dóna amb llibertat. Els minyons de muntanya, presidits per mossèn Antoni Batlle, trobaren l'acolliment obert a tot campament: minyons, noies guies, llobatons i daines, sense destorbs. La rectoria era lloc d'aixopluc en mal temps. Concerts en ple bosc -cal recordar els concerts de Vivaldi, dirigits per en Ponsa, l'Oriol Martorell, amb la seva capella, i tants d'altres. Hom respirava a ple aire la llum i la llibertat. De maldecaps, però no en mancaren. De tot vaig sortir-me'n com vaig poder. Donàvem un to de normalitat com si no haguess tret mai el cap el monstre de la guerra incivil.

A mesura que entrava en el cor del poble, en la seva fesomia humana i espiritual, vaig adonar-me que encara es conservava la ricor del nostre idioma. Recordo mots com: aneu endavant, que ja us assoliré. No havia hagut esment del que m'heu dit. Mireu quin bell esguard no s'ovira des d'aquest punt. I tants d'altres. Per a ells -el poble- tot normal; per a mi, una descoberta.

En l'aspecte religiós, del pes de la fe, vaig ser transparent. Déu en tots. Sóc el primer de Catalunya que vaig celebrar l'Eucaristia de cara al poble. Una estranyesa i una novetat. I, a la vegada, pregar amb calma. La calma és una altíssima virtut. Reposa l'esperit. Resposa el cos. Saps bé el que dius, com ho dius i a qui ho dius. Pregària senzilla, íntima, sense enfarecs.

A mitjan any setanta començà la fuga vers els centres industrials propers. Hi havia com un desmenjament de la pau, la calma, el silenci, la comoditat, la monotonia de la vida. Això a Riells del Montseny i en altres indrets de la nostra muntanya. Quedàrem reduïts quasi a no-res. L'escola havia plegat per manca d'alumnes. Les masoveries queien de tristor, enyoraven el clima humà i la companyia de la llar de foc que escalfa i fa companyia. Les romagueres prenien lloc, esborraven els camins, es perdia l'alegria del terror. Som quatre que servem encara la fesomia humana i vegetal de tot el que hem viscut i estimem com una relíquia vivent. La nostra fesomia. Respiram el lloc.

Com un breu afegitó, cal fer homenatge als poetes que captaren el cos del nostre Montseny. Mossèn Cinto Verdaguer, amb la seva obra *Aires del Montseny*. És el cant del cigne bo i esperant la mort. És com un càntic d'enyorament. L'Antoni Busquets i Punset té un deliciós llibre "Del Montseny". Maragall canta també la nostra muntanya. Ell havia sojornat a la masoveria la Figuera i dedicà una breu però fina poesia a la Lola de la casa. El més fort i personal, i vegetal, fou Guerau de Liost, amb "La muntanya d'ametistes". És tot ell -jo servo el conegut sonet "Avets i faigs"- admirable. Mossèn Cinto té "Abraçant la creu del Montseny", molt digne, com un testament de fe en Déu i Catalunya. I d'altres...

Als meus vuitanta-set anys i cinquanta-cinc de romandre en aquesta íntima vall de Riells del Montseny, que afina sempre la meua sensibilitat humana i espiritual, restaré sempre fidel en aquest lloc. Celebro l'Eucaristia, prego, atenc els que vénen a pidolar uns mots d'encoratjament, de comprensió, un cop de mà. I espero la mort, soterrat a terra -en aquest fossar humil, discret i acollidor- fins a desvetllar-me del tot, per la fe, en el paisatge de l'Eternitat.